Nro 67

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 4 Czerwca v. s. 1823 Roku.

Wiadomości Krajowe.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 26 maja.

Rząd Gubernialny gubernii litewsko-wileńskiey przesłał do Redakcyi dla ogłoszenia, jak następuje:

Roku 1823 dnia 16 maja, w Dzienniku Rządu Gubernialnego Wileńskiego zapisano:

Rząd ten, wysłuchawszy przełożenia Jaśnie Wielmożnego Litewskiego Wojennego Gubernatora i Kawalera, pod 15 teraznieyszego maja zNrem 1577, w którem wyraża: iż mieszkaniec wileński żyd Icko Rit, w prośbie posłaney do Jego Cesarskiey Wysokości Cesarzewicza Jegomości, ze skargą w sprawie swojey, między innemi wyraził, iż w mieście tuteyszem znayduje się Berlińska zakazana loterya i uzbierane za bilety wielkie summy wychodzą za granicę — Po wyszukaniu zaś przez tuteyszego Policmeystra okazało się, że rzeczywiście przysłano tu z Królewca do żyda Potrucha 40 loteryynych biletow, które też sprzedane zostały, względem czego Policya wyprowadza śledztwo, dla postąpienia z winnymi podług prawa — A że Policmeyster w doniesieniu do Jaśnie Wielmożnego Wojennego Gubernatora wyraził, iż oprócz wspomnionych wyżey, do Potrucha przysłanych, drudzy (co bardzo bydź może) i sami kupując bilety w czasie bytności za granicą i w innych nawet miastach rossyyskich, przywożą je tu, i tym sposobem one się tu utrzymują.—Niektórzy zaś z kupujących wymawiają się niewiadomością o prawie, zabraniającem kupowania i przedawania takowych biletow — W ustawach zaś dobrego porządku (błahoczynja) wydanych dnia 8 kwietnia 1782 roku przepisano: w punktach: „68. Policya w zdarze„niu prośby, o dozwolenie rozdawać, lub roznosić, „albo przedawać tego miasta albo innego bilety „loteryyne, jeżeli dostrzeże, iż na to Jego Cesar„skiey Mości zezwolenie nie nastąpiło, ma tego „w mieście bronić.“ „259. Jeżeli kto w mieście „bez dozwolenia Policyi rozda, albo rozniesie, al„bo przeda, albo kupi, tego miasta, albo innego, „albo zagranicznego bilety loteryyne, tego oddać „do Sądu, ażeby był ukarany zarówno, jak w pra„wie napisano o towarze zakazanem.“ A na mocy 51 punktu tychże ustaw, Naywyżey wydane Ustawy i Urządzenia powinny bydź przez Policyą ogłaszane. — Wyżey wspomniane zaś Ustawy dobrego porządku, jako wydane przed przyłączeniem jeszcze Litwy do Rossyi, ogłaszane nie były; zatym Jaśnie Wielmożny Wojenny Gubernator zaleca temu Rządowi, dla zapobieżenia nadużyciu w przywożeniu tu zagranicznych biletow loteryynych i tu ich rozdawaniu, opublikować niezwłocznie powyżey wypisane z ustaw dobrego porządku artykuły o biletach loteryynych, przez pośrednictwo mieskich i ziemskich policyy gubernii wileńskiey, ażeby na przyszłość nikt niewiadomością prawa nie wymawiał się.—Po wyszukaniu zaś w aktach tego Rządu okazało się: iż kiedy były JW. Litewski Wojenny Gubernator i Kawaler Baron Beningsen, zaleceniem z dnia 7 kwietnia 1803 roku z N. 625 z wyrażeniem, iż ponieważ wiadomo, że w guberniach litewskich przedają bilety na berlińską i inne zagraniczne loterye, iż to się czynią przez samo nadużycie, gdyż w Ustawie Dobrego Porządku, wyraźnie zapreczono roznosić, albo przedawać wszelkie, w tey liczbie i zagraniczne bilety loteryyne, bez osobnego Naywyższego dozwolenia, dla tego przekładał temu Rządowi uczynić do mieskich i ziemskich Policyy przedpisanie, o jak naypilnieyszém przestrzeganiu, ażeby nikt odtąd biletow na loterye zagraniczne nie rozdawał i nie przedawał, nie zostawując tych, którzy to przestąpili, bez wypadającego z prawa uzyskania. Przeto ten Rząd przez rezolucyą z dnia 14 tegoż kwietnia zapadłą i wtedyż spełnioną, względem ścisłego i nieodmiennego przestrzegania, około dopełnienia takowego zalecenia wszystkim mieskim i ziemskim Policyom zalecił przez Ukazy, z tem, iżby po wszystkich mieyscach ogłosiły, ażeby pod żadnym pozorem nikt nie śmiał przedawać i kupować biletow loteryynych zagranicznych, pod obawą oddania pod sąd: o czem dla należytey wiadomości ogłosił i przez pośrednictwo wychodzącey tu gazety polskiey; a Jaśnie Wielmożnemu Wojennemu Gubernatorowi doniosł— Poczem JW. Wojenny Gubernator pod dniem 9 maja tegoż 1803 roku z N. 879 ze względu, iż na berlińską loteryą cztery klassy biletow były już rozdane, a nawet na piątą czyli ostatnią pieniądze za granicą zapłacone, przeto, żeby te pieniądze nie przepadły daremnie, znowu zalecił pozwolić użycia nieciągnioney jeszcze wtedy piątey klassy biletow na loteryą berlińską, przestrzegając, ażeby już odtąd, takowych biletow zza granicy nie zapisywano i tu nie rozdawano; na skutek czego, Rząd podług rezolucyi dnia 21 tegoż maja nastaley, pod 30 czerwca, wszystkim tuteyszey Gubernii Policyom Mieyskim i Ziemskim zalecił, iżby na osnowie tego JW. Gubernatora Wojennego przełożenia, pozwoliły użyć biletow, nieciągnioney jeszcze klassy piątey loteryi berlińskiey, a po ukończeniu jego, odtąd pod żadnym nowym pozorem nie pozwalały przedawać i kupować zagranicznych biletow loteryynych, pod obawą naysurowszey odpowiedzi, a zatem też Policye na osnowie poprzedniczego zalecenia, ażeby miały pilny dozor; o czem i JW. Wojennemu Gubernatorowi przedstawił; wtedyż pożniey, a mianowicie pod 21 maja tegoż roku z N. 963, na prośbę zapisujących z Pruss bilety na loteryą berlińską, iż oni nie wiedząc o zakazie otrzymywania takich biletow, zapisali je już na tę loteryą, która się miała ukończyć przed nastaniem 1804 roku, zapłaciwszy przypadające za te bilety pieniądze, a przez zakaz rozdawania pomienionych biletow stracą oni znaczną ilość przesłanych zagranicę pieniędzy, a zatem prosili pozwolenia rozdawać je, dopóki nie ukończy się w tym 1803 roku zaczęta już berlińska loterya, znowu zalecił, przez uwagę, ażeby pieniądze, które wyszły za granicę z przyczyny niewiadomości o zakazie kupowania biletow nieprzepadły bez powrótu, i chociażby nie w zupełney ilości powróciły z wygraney, jeżeli to, co wyrazili proszący jest sprawiedliwem, i jeżeli rzeczywiście otrzymali zza granicy bilety na ciągnącą się wtedy loteryą berlińską, dozwolić im rozdać te bilety, ogłaszając jednak naysurowiey w gubernii, iż jeśliby po ukończeniu ciągnienia w 1803 roku tey ostatniey loteryi, kto pożniey zapisał bilety i rozdał je, tedy nie tylko pozbawi się danych za nie pieniędzy, ale i oddany będzie pod Sąd, jako nieposłuszny władzy. — Oczem i powtórnie ponowił zalecenie, na żałobę tych, którzyby wypisali zza granicy bilety, pod

20 czerwca N. 1261, z tem, iżby pospieszyć z wydaniem, do kogo wypada, należytych zaleceń, względem pozwolenia rozdać sprowadzone zza granicy bilety na loteryą berlińską, zgodnie z dawnieyszem przełożeniem, przeto tenże Rząd, dla wykonania takowych zaleceń i na skutek prosby do niego podaney o rzeczy powyżey wypisaney od Wileńskiego Obywatela i pełnomocnika kollektorów loteryi zagraniczney żyda Leyby Hirszowicza, podług rezolucyi wydanych pierwszey d. 22 maja, wszystkim tuteyszey Gubernii Mieskim i Ziemskim Policyom przepisał, iżby pozwoliły użyć biletow nieciągnioney jeszcze piątey klassy loteryi, a po jey ukończeniu pod żadnym zgoła pozorem nie pozwalały przedawać i kupować zagranicznych biletow loteryynych, pod obawą naysroższey odpowiedzi, około czego policye, aby miały pilną baczność. I w drugiey d. 23 czerwca nastałey 4 lipca względem wypełnienia w zupełney ścisłości ostatniego zalecenia JW. Wojennego Gubernatora do tychże Policyy ponowił przez Ukazy, donosząc o tem i JW. Wojennemu Gubernatorowi; ROZKAZALI: Gdy Wileńska Policya Mieska, i inne Mieskie i Ziemskie tuteyszey gubernii Policye w wielu innych sprawach, rozpoczętych w różnych rzeczach do nayścia tu woysk nieprzyjacielskich, donosiły temu Rządowi, iż dzieła te i zalecenia Zwierzchności przez woyska nieprzyjacielskie zostały zniszczone; a ztąd wnosić należy, że i tu wymieniające się Ukazy tegoż Rządu, wydane na skutek przełożeń byłego JW. Litewskiego Wojennego Gubernatora i Kawalera Beningsena jeszcze w roku 1803, co się tycze ogłoszenia po wszystkich mieysćach, ażeby zagraniczne bilety loteryyne odtąd pod żadnym pozorem przez nikogo zapisywane nie były, mogły podpaśdź zatraceniu; dla tego i dla wykonania wyżey wypisanego przełożenia JW. Litewskiego Wojennego Gubernatora, z wypisaniem jego i artykulow Ustawy Dobrego Porządku, stosujących się do zakazu wprowadzania przerzeczonych biletow, do wszystkich tuteyszey gubernii mieskich i ziemskich policyy ponowić zalecenie, ażeby natychmiast po ich otrzymaniu po wszystkich mieyscach swey wiedzy i po Kościołach Parafialnych wszelkiego wyznania, także w żydowskich i karaimskich szkołach i przyszkolkach, a także w meczetach tatarskich z ambon zwyczaynym sposobem ogłosiły tak, ażeby na przyszłość nikt już niewiadomością prawa nie wymawiał się, i po dopełnieniu tego Rządowi temu raportowały, nie odmiennie we dwa tygodnie; a w posyłającym się do tuteyszey mieskiey Policyi Ukazie przydać, ażeby wyprowadzające się przez nią śledztwo, względem przysłanych z Królewca do żyda Potrucha 40 loteryynych biletow, w jak nayrychleyszym czasie ukończyła, i te dla postąpienia z winnymi podług prawa, jeżeli się tacy okażą, odesłała do przyzwoitych mieysc sądowych, obowiązawszy tymczasem Potrucha i dalsze osoby, które otrzymały te bilety, przez podpisy, że więcey tych biletow wypisywać, przyymować, i rozdawać nie będą, pod naysurowszą podług prawa odpowiedzią, a które podpisy ażeby przysłała od tegoż dnia we dwóch dniach; o czém i Jaśnie Wielmożnemu Wojennemu Gubernatorowi donieść. Autentyk podpisali Panowie Zasiadający i z należytem utwierdzeniem. Zgodno: Za Sekretarza protokulista A. Ochicinski.

Kurs petersburski d. 22 maja: dukat hollenderski nowy 11 r. 80 kop. stary 11 r. 55 kop.. Zmiana złota 2 r. 87 kop. Zmiana sr. 2 rub. 72½ kop.

Nieustający dochod kommissyi umorzenia długow:

6% assygn. - po	— — 100½ —	procentow
6% brzęczącą monetą	— 98 —	
5% także - - -	— 81½ —	

KRÓLESTWO POLSKIE.

Ostatnia data gazet warszawskich 9 czerwca.

Z różnych miast królestwa dochodzą wiadomości, o uroczystym w nich obchodzie rocznicy Wysokich Imienin JEGO CESARSKIEY WYSOKOŚCI WIELKIEGO XIĄŻĘCIA i CESARZEWICZA KONSTANTEGO.

JO. Xiążę Namiestnik Królewski, opuścił dnia wczorayszego na czas krótki stolicę tuteyszą, dla zwiedzenia Województw Mazowieckiego i Kaliskiego.

JW. *Nowosilcow*, Senator Państwa Rossyyskiego, powrócił onegday z *Słonima* do tuteyszey stolicy.

JO. Xiążę Wołkoński, major jeneralny woysk rossyyskich, Adjutant Nayjaśnieyszego Pana, opuścił d. 4 b. m. stolicę tuteyszą, udając się do wod za granicę.

Od kilku dni *Wisła* nagle zaczyna przybierać; w przeciągu 24 godzin wezbrała przeszło na 3 łokcie.

Gazeta Kuryer warszawski donosi pod d. 8 czerwca: JW. Jenerał *Rychter* z miasta *Rygi* przybył do *Warszawy*, powrócili zaś JW W. Rzeczywisty Radca stanu *Baykow* i Hr Marszałek *Tarnowski*

Do gabinetu osobliwości starożytnych w królewsko warzawskim uniwersytecie przysłaną została z miasta *Wizny* w województwie augustowskiém chorągiew, którą przed 170 laty Stefan Czarnecki, Hetman, w sławney bitwie ze Szwedami przy wiosce *Rus* zdobył, i na pamiątkę w kościele *Wizkim* złożył.

HISZPANIJA.

Sevilla dnia 6 maja

(z *Gazety Warszawskiey*.)

Posiedzenia stanów ciągle się odbywają. Treść obrad od d. 25 kwietnia do 1 maja była następująca. Roztrząsanie projektu do prawa względem tytułu własności zajęło sessye d. 26 i 27 kwietnia. Deputowani *Silve* i *Galiano* wnieśli, aby stany podały Królowi adres, w którymby Monarchę wynurzyły swoje uczucia patryotyczne i razem oświadczyły, iż w obecnem przykrem położeniu, w jakiem się narod znayduje, oddalenie ministrów nie jest skutecznym środkiem. P. *Galiano* był odmienne go zdania, a że wniosek jego tyczył się farmacji kie stany i narod gotowe są poniesć, został więc przyjętym. Na sessyi d. 28 z. m. odrzucily stany projekt jenerała *Riego*, jako przeciwny konstytucyi. Projekt ten ściągał się do tego, aby jenerała, który go podał, upoważniono do zaciągania korpusu ochotników. *Riego* żądał, aby całą ilość wyznaczoney mu pensyi w roku 1821. obroconą była na opędzenie pierwszych potrzeb tego legionu. Inny wniosek względem noszenia kokardy koloru czerwonego, zielonego i fioletowego, został podobnież odrzucony. Przyjęto następnie projekt do prawa względem utworzenia legionów cudzoziemskich. Na sessyi d. 29 przyjęto prawo przeciw zbiegom woyskowym. D. 1 maja przystąpiono do nowego wyboru członków kommissyi stanowych. P. *Ferrer* został mianowany prezesem stanów na miesiąc may. Deputowany *Maran* wśrzodzy na mów nię rzekł: „Położenie, w jakiem się znayduje my, jest tak dokładnie wiadomém, iż mi no wszel kich usiłowań utaic tego dłużey nie zdołamy. Też położenie wymaga, aby stany jęły się naydzielnieyszych środków, a władzy wykonawczey zostawiły przywiedzenie ich do skutku, oraz aby urzędnicy publiczni większey niż dotąd odpowiedzialności podlegali. Pierwszą czynnością stanow powinno bydź podanie rządowi środków do nabycia pieniędzy. Za pomocą pieniędzy można działania wojenne rozpocząć; pieniądze położą tamę zniszczeniu; pieniądze ożywią patriotyzm; obywatele bowiem mają rozkosz patrzeć na woysko dobrze uzbrojone i natężą wszystkie siły, aby narod wyszedł zwycięzko z walki, w którą jest wplątany. Wieśniak z radością weźmie się do broni. Szukaymy przeto tych środków, i zgodźmy się na nie jak nayprędzey; śpieszmy na pomoc woysku i niech woyna stanie się walką narodową. Wniosł naręście P. *Maran* przy końcu swey mowy, aby projekt P. *Sanchez*, podany d. 23 z. m. a mający na celu prośbę, aby sam rząd podał środki opędzenia wydatków wojennych, przyjęty został.

FRANCYA.

Paryż, dnia 23 maja.

(z *Gazety Warszawskiey*)

Hrabini *Gothland* (Krolowa szwedzka) pożegnała d. 19 b. m. Monarchę naszego i wkrótce uda się do Sztokolmu na ślub syna swego z Xiężniczką leuchtenberską.

Xiężna *Angouleme* przybyła d. 13 b. m. do *Marsylii*, a d. 17 b. m. do *Tulonu*, gdzie właśnie dopiero co wystawioną fregatę w obecności jey spuszczono z warsztatu.

Jeden z tuteyszych dzienników twierdzi, iż wieść o pojednaniu między Francyą a Hiszpanią dla tego tylko puszczono w tuteyszey stolicy, aby się cena papierów skarbowych podniosła. Mówiono, iż po weyściu francuzów do *Madrytu*, Anglia wyprawi posła, który ma urzędować przy rządzie ustanowionym przez nich, a jeżeli stany nie przyymą podadź się mających propozycyy, w tym razie wszystkie Mocarstwa, wraz z Anglią, wspólną siłą przywrócą pokoy Europie. Dla dania tem większey wiary, twierdzono, iż pewna znakomita osoba zaleciła kupić znaczną ilość rozmaitych potrzeb, i że jenerał *Molitor* pobił *Ballasterosa* pod *Fraga*.

Jenerał angielski *Wilson* przybył do *Ballasterosa* dla umówienia się wprzód nim sprowadzi do Hiszpanii legion, który miał zaciągnąć w Anglii.

Słychać, iż tymczasowa junta wezwała Nuncyusza papiezkiego bawiącego jeszcze w południowey Francyi aby powrócił do *Madrytu*.

Prefekt w *Perpignan* wydał d. 5 b. m. surowy rozkaz podprefektom i burmistrzom, aby tamowali rozchodzenie się wszelkich szkodliwych wiadomości i pogłosek.

Dla braku koni, konstytucyoniści hiszpańscy ustępując z *Segowii* zostawili wszystkie działa, oprócz kilku dział polowych, które uczniowie szkoły artylleryczney wzięli z sobą do *Rodrigo*.

Przekonano się o potrzebie wysyłania transportów pod strażą, liczne bowiem oddziały gierylla sów konstytucyynych utworzyły się w prowincyach hiszpańskich.

Abisbal osadził 8,000 ludzi wąwoz *Samosierra*. Artylerya, która była w *Madrycie*, udała się do *Badajoz*.

Jenerał *Albignac*, zapewniony od jenerała *Quesady*, iż twierdza *Santona* podda się za pierwszém wezwaniem, uczynił to; lecz dowódca odpowiedział, iż do ostatniego bronić się będzie. Ztąd więc poróżnili się oba jenerałowie: *Quesada* pojechał do główney kwatery dla podania skargi. *Albignac* zaś udał się przez *Santander* do *Burgos*.

Przed kilką dniami hiszpani zabrali dwa statki francuzkie, płynące z żywnością do *Bilbao* i zaprowadzili je do *St. Sebastian*.

Lubo *Mina* cofnął się, zostawił jednak kilka oddziałów milicyi i gieryllasów, które woysko francuzkie utrudzają. Dywizya jenerała *Donnadieu* stoczyła z niemi kilka utarczek.

Paryż, dnia 24 maja.

(z *Gazety Warszawskiey*.)

Jenerał *Donnadieu*, wyszedłszy d. 17 b. m. z *Vique*, ciągnąc do *Castel Tersol* spotkał brygadę jenerała *St Priest*, oczekującą powrotu oddziału, wysłanego na rozpoznanie do okolic tey wsi, którego gdy długo nie widać było, wspomniony jenerał rozkazał brygadzie udać się w dalszą drogę ku *Moya*. Wkrótce potém powziął wiadomość, iż 3 000 woyska liniowego z osady *Barcellony*, w którém znaydował się oddział zbiegów francuzkich i piemontskich, zaymuje wieś *Castel-Tersol*. Jenerał *Donnadieu* kazał na nią uderzyć trzema kolumnami, które lubo 4rogodzinny ogień wytrzymały, bardzo małą jednak w zabitych poniosły stratę; bo tylko 23 ludzi z jednym oficerem zginęło; rannych zaś było 5o. Nieprzyjaciel, który chciał zasłonić odwrót *Miny* ku *Barcelonie*, zostawił pobojowisko okryte trupami i cofnął się ku *San Mulin de Godina*. *Mina* z 4000 woyska stoi w *Cellent*; teraz koniecznie musi z nim przyyść do bitwy. Sądząc z listów pisanych zgłębi Hiszpanii, zdaje się, iż stany myślą uprowadzić Króla do wysp Kanaryyskich, woysko atoli tak się odstrychnęło od stanów, iż przywiedzenie tego zamysłu do skutku wielkiey podpada wątpliwości. D. 17 b m. były bankier francuzki *Michel* przybył z Madrytu do główney kwatery w *Boceguillas*, i zaraz wyjechał napowrót. Imieniem tameczznego prefekta i władz mieyscowych oświadczył życzenie, aby Xiążę *Angouleme* przyśpieszył weyście swoje do tey stolicy. Mieszkańcy, lubo ogromnemi kontrybucyami przez Hrabiego *Abisbal* uciskani, przesadzają się jednak w okazałem przyjęciu weyść mającego Xiążęcia. Prefekt powiedział nawet Panu *Michel*, iż Hrabia *Abisbal* oszukał wszystkich; iż nikt nie poczytywał za rzecz podobną, aby francuzi przeszli rzekę *Bidassoę*; iż raczey mieszkańców *Madrytu* durzono rewolucyą we Francyi, i ustawicznie ich zapewniano, iż stronnictwo konstytucyyne jest licznem i potężnem. Andaluzya okazuje coraz bardziey ducha przeciwnego konstytucyi. Lud w *Sevilli*, mimo obecności stanów, wydaje dzień i noc okrzyki: *Niech żyje Król!* Jenerał angielski *Downie*, będący oddawna przy boku Monarchy hiszpańskiego, został niedawno oddalonym od jego osoby, a to na rozkaz stanów. P. *Robert Wilson* wysiadł w *Korunnie*; że zaś hiszpani nie chcą służyć razem z cudzoziemcami, radzono mu więc, aby się zaciągnął do legionu zagranicznego, który się urządza pod dowództwem półkownika *Fabvier*; czém rozgniewany *Wilson* wsiadł zaraz na okręt i popłynął na powrót do Anglii. Inni twierdzą, iż na statku, który uszedł baczności krążących okrętów francuzkich, udał się do *St. Sebastian*, że przybycie jego tam ogłoszono niedawno wystrzałami działowemi z twierdzy, i że ztamtąd miał wkrótce wrócić do Anglii, chcąc stanąć w *Londynie* przed odroczeniem parlamentu.

D. 18 b. m. rozeszła się w *Boceguillas* wiadomość, pochodząca z dobrego źrzódła, iż prowincya *La Mancha* całkowicie powstała, przez co związek między *Madrytem* i *Sevillą* został zatamowany.

Dzisieyszy *Monitor* zawiera co następuje: „Posuwanie się woyska naszego w Hiszpanii zwraca powszechną uwagę. Każdy śledzi na mappie działania rozmaitych korpusów. Obroty jednak potęgi naszey morskiey przy obu brzegach hiszpańskich, nie mnieyszą powinny wzbudzać ciekawość; staraliśmy się więc zasięgnąć dokładnych w tey mierze wiadomości, które jako pochodzące ze źrzódła godnego wiary, udzielamy. Utworzono dwie eskadry, składające się z okrętów liniowych, fregat, korwet i lekkich statków. Jedna krąży na oceanie pod dowództwem Kontr Admirała *Hamelin* który przy brzegach Biskai zostawił kilka statków, czyniących ciągle ważne przysługi dowódcom rojalistów hiszpańskich, trzymających oraz w zamknięciu małe porty, zajęte jeszcze przez rewolucyonistów, i od niejakiego czasu wysłał mocny oddział przed *Kadyx*. Druga eskadra, którey Kontr Admirał *des Rotours* dowodzi, krąży na środziemném morzu. Ma zlecenie aby strzegła wschodnich brzegów Hiszpanii. Część jey pod sprawą kapitana *Rosamel*, dowódcy fregaty *Juno*, znaydowała się niedawno między wyspami balearskiemi i brzegami Katalonii. Krążenia te, które admirałowie, ile możności, stosują do działań woyskowych, tamują związki, któreby rewolucyoniści morzem utrzymywać usiłowali, i przykładają się do przyśpieszenia chwili uspokojenia Hiszpanii i powrócenia jey prawemu Królowi. Rozwinięcie wszystkich tych sił zmierza do osiągnienia takowego celu. Nie wiedziano jeszcze o przeyściu woyska naszego przez *Bidassoę* kiedy minister morski przesłał już dokładne przepisy wszystkim dowódcom okrętowym, jak postępować mają, a na wstępie rzeczonych przepisów, umieścił własne słowa Xiążęcia, który coraz staje się droższym dla hiszpanów, równie jak dla francuzów. Przepisy te tak się zaczynają: „Xiążę *Angouleme*, Admirał Francyi, naczelny wódz woyska pireneyskiego, oświadczył hiszpanom w odezwie swojey z d 2 kwietnia. *Francya nie prowadzi woyny z oyczyzną waszą. Wszystko dzieje się dla was i z wami. Francuzi są i chcą być tylko waszem woyskiem posiłkowem. Nie jest zamiarem naszym, ani przepisywać wam praw, ani kray wasz zaymować, niczego nie chcemy, prócz waszego oswobodzenia.* W rozkazie dziennym z d. 3 kwietnia powiedział ten Xiążę woysku podległému rozkazom jego. *Chęć zdobyczy nie podała nam oręża w rękę; ożywia nas wspaniałomy-*

ilny zamiar; chcemy osadzić Króla na dawniey-szym tronie jego, pojednać z nim naród, i w kraju wystawionym na bezprawia, przywrócić spokoyność i porządek, zarówno potrzebne dla szczęścia i bezpieczeństwa obu państw. Co się tycze środków przepisanych dla potęgi morskiey, treść ich jest następująca: Same tylko okręty wojenne hiszpańskie, które się nie przyłączą do siły morskiey francuzkiey, i statki korsarskie, mają bydź zabierane. Potrzeby wojenne znayduiące się na okrętach kupieckich, tudzież ładunki tych okrętów, któreby raz przestrzeżone i zatrzymane, chciały jednak weisnąć się do zamkniętego portu, mają zostawać pod sekwestrem; okręty jednak potem powinny bydź oddane. Wszyscy podróżni, oprócz zbiegów francuzkich i osób woyskowych, mają bydź natychmiast uwolnieni. Takie to są tylko ścieśnienia, którym podlega żegluga hiszpańska, tak w Europie jak w Ameryce, dokąd podobnież liczne okręty posłano; a jeśliby poddani Króla Jmci Katolickiego co na tem cierpieli, pochodziłoby to jedynie z własney ich winy: gdyż bezpieczeństwo handlu morskiego wtedy tylko doznałoby przeszkody, kiedyby oczewiście okazali zamiar wspierania nieprzyjaciół swego Monarchy i kraju. Mieymy nadzieję, iż Francya wkrótce zbierać będzie owoce bezinteressowności i usiłowań swoich; wystawi światu naywspanialszy przykład, i pozyska trwałą sławę, która będzie zasłużoną nagrodą wspaniałomyślnego jey pośrednictwa."

Dnia 26. Po zajęciu *Castel-Tersol*, w skutku bitwy stoczoney d. 17 b. m., jenerał *Romagosa* z pierwszym batalionem 18 półku liniowego ścigał nieprzyjaciela aż do *St. Feliçe*, wypędził go z tey wsi, a nazajutrz wróciwszy do *Castel Tersol*, doniosł, iż nieprzyjacielowi wielką zadał klęskę, i że pomiędzy innemi poległ półkownik półku leońskiego. Jenerał *Donnadieu* chciał d. 19 b. m. ruszyć ku *Cellent* dla uderzenia na jenerała *Minę*. *Milans* cofnął się z 3,000 woyska z *San Saloni* ku *Argens de Mar*, zkąd zapewne starać się będzie dostać do *Barcellony*.

Onegday (d. 24) przybył tu goniec handlowy z Madrytu, który opuścił to miasto d. 16 b. m. i przywiozł z sobą dwa następujące ważne pisma urzędowe. Pierwszem z nich jest odezwa Hrabiego *Abisbala* do mieszkańców Madrytu, a drugim list pisany przez tegoż do Hrabiego *Montio*. List ten rozchodził się wszędzie po całym *Madrycie*.

Odezwa do mieszkańców Madrytu jest w tey osnowie: „Mieszkańcy *Madrytu!* Gdyby działania wojenne i chęć zasłonienia szlachetnego ludu madryckiego od wszelkiego niebezpieczeństwa, skłaniały mię do opuszczenia stolicy, wtedy dopiero z niey wyydę, gdy nieprzyjaciel w skutku zawartey na mocy praw wojennych umowy, przeznaczy osadę do utrzymania publiczney spokoyności. Jeśli kilku źle myślących ludzi się nadzieją rabunku i wzniecenia zaburzeń, radzę im, żeby zaniechali swoich niegodziwych zamysłów i przekonani byli, iż przykładna kara nie minie ich za każdy postępek prawu przeciwny. Szanowałem i szanuję sposób myślenia każdego; gdyż przekonany jestem, iż każdy rząd liberalny tak działać powinien, dopóki ci, którzy nie uznają zgodnie korzyści istnących praw, nie przestaną całkowicie się do nich stosować; jednakże nigdy nie dopuszczę, aby wściekłość stronnictwa zbroczyła krwią ziemię stoliey nayrozsądnieyszego narodu, tudzież aby chciwe i wiarołomne zamysły małey liczby mieszkańców, zagroziły spokoyności miasta równie znanego z swojego patryotyzmu jak światła."

W *Madrycie* dnia 16 maja 1823 roku.

(podpisano) Hrabia *Abisbal.*

Drugie pismo czyli list pisany do Hrabiego *Montio* jest następujący: „Jaśnie Wielmożny Panie! Szef głównego sztabu oddał mi w dniu dzisieyszym list JW. Pana z d. 11 b. m. W odpowiedzi muszę oświadczyć, iż będąc dowódcą powierzoney mi dywizyi, winienem pełnić rozkazy rządu, na którego czele jest sam Monarcha, i że mam mocne postanowienie tak działać, lubo wewnątrz przekonany jestem, iż na nieszczęście narodu, ministrowie rządzący nim, nie są w stanie wyrwania go z krytycznego położenia, w które wprawiło go niedoświadczenie poprzedzających ministrów, i niedarowany nierozsądek ostatnich, którzy obecną woynę sprowadzili, nie okazawszy energii potrzebney do utrzymania godności narodu, i nie używszy wprzód środków pojednawczych, przez które umysły w Hiszpanii mogłyby się pojednać i możnaby było zapobiedz, aby obcy nie wdawali się w wewnętrzne nasze rozterki, i nie zgwałcili granicy hiszpańskiey bez wypowiedzenia woyny. Powiedziałem to i powtarzam, iż jako jenerał słuchać muszę rozkazow rządu, i niepowinienem dawać przykładu nieposłuszeństwa którego łatwoby naśladowali ci, których Król poddał moim rozkazom, i które otworzyłoby obszerne pole chciwości. Ale jako obywatel hiszpański, nie działając wbrew prawom, mogę mieć własny sposób myślenia względem stanu mojey oyczyzny i środków, którychby użyć można dla ocalenia jey od zguby, jaką jey gotuje niezgoda, fanatyzm i egoizm tak rozmaitych dowódców stronnictw, którzy pokrywają swoje chciwe życzenia miłością oyczyzny, jako też znaczney liczby osób, które nic nie mają do stracenia i nadzieje swoje zasadzają na zaburzeniach i rabunku, a którym tam tylko udaje się granie wielkiey roli w towarzystwie, gdzie wszystkie tamy karności i uszanowania dla praw są przełamanemi. Zdaniem moiém jest, iż większa część narodu nie chce konstytucyi z 1812 r. Ale nie do mnie należy zgłębianie powodów, które zrządziły jawne oderwanie się od posłuszeństwa dla praw w skutku jey ustanowionych. Większość niech to rozstrzygnie."— Następnie podaje Hrabia *Abisbal* wiele uwag i kładzie następujące zasady utrzymania pokoju i zgody: iż należy oświadczyć woysku wkraczającemu, że naród zgodnie z Królem gotów jest zrobić w konstytucyi odmiany, które z doświadczenia koniecznemi się okazały, dla pogodzenia umysłów hiszpanów, dla utwierdzenia ich szczęścia, i dla zapewnienia prawego tronu; że w skutku tego, woysko wkraczające powinno opuścić kray hiszpański i układać się z Hiszpanią poprzyjacielsku drogą dyplomatyczną; że Król i rząd powinni powrócić do *Madrytu*, jako stolicy, aby nie powiedziano, że Król wbrew swojey woli bawi w *Sevilli*; że trzeba zwołać nowe stany w celu zaprowadzenia zmian w konstytucyi; że trzeba przełożyć Królowi, aby mianował nowych ministrów z ludzi, nienależących do żadnego wyłącznego stronnictwa, i mogących tym sposobem zasługiwać na ufność hiszpanów i obcych mocarstw; że należy ogłosić zapomnienie przeszłości i zgodzić się na słuchanie rad ludzi, znanych ze swojey opinii, zasług i miłości oyczyzny.— To jest moje osobiste zdanie (pisze daley Hrabia *Abisbal*), jako obywatela hiszpańskiego, którego przestrasza obecny stan oyczyzny, i który życzy sobie przelewem krwi własney oszczędzić krew swoich współziomków.— Z radością zgodzę się na każde przedstawienie zgodne z temi świętemi celami — Niech Bóg zachowa JW. Pana. W *Madrycie* d. 15 maja 1823 r. (podpisano) Hrabia *Abisbal*.

D. 27 *maja.* Wczora doszła tu przez telegraf następująca wiadomość od Hrabiego *Guileminot* z *Alcovendas* pod d. 23 b. m.: „Xiążę *Angouleme* znayduje się od d. 22 b. m. w tém mieście (odległem blisko $2\frac{1}{2}$ mili niemieckiey od Madrytu). Przednia straż i brygada dywizyi jenerała *Obert* weszły d. 23 b. m. rano do *Madrytu*. Jutro rano na czele reszty woyska naczelny wódz odprawi swój wjazd do tey stolicy. Oczekiwani tam jesteśmy z nayw iększą niecierpliwością."

Hrabia *Roztopczyn*, który w przeszłym tygodniu wyjedzie do *Petersburga*, miał d. 23 b. m. prywatne wysłuchanie u Króla Jmci.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora.
Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.